

Likestillings- og
diskrimineringsombudet

Vår ref.:

11/1723

Dato:

18.09.2013

Saksnummer: 11/1723

Lovgrunnlag: DTL § 9

Dato for uttalelse: 25.04.2012

Sammendrag av sak 11/1723

Klageren hevdet at HC-toalettene på Akershus universitetssykehus (Ahus) ikke var tilgjengelige for personer med nedsatt funksjonsevne og at Ahus derfor ikke oppfyller krav til universell utforming etter DTL § 9.

Ombudet kom til at Ahus ikke handlet i strid med kravet til universell utforming i dtl. §9.

Klager brakte saken inn for Likestillings- og diskrimineringsnemnda. Nemnda kom til samme resultat som ombudet. Les nemndas vedtak på www.diskrimineringsnemnda.no.

OMBUDETS UTTALELSE

Sakens bakgrunn

Likestillings- og diskrimineringsombudet bygger på partenes skriftlige redegjørelser i sin fremstilling av sakens bakgrunn.

Det er klaget på manglende tilgjengelighet på HC-toaletter ved Ahus. Klagen dreier seg om at eksisterende håndstøtter på toalettskålene ikke tilfredsstillende kraver til universell utforming av håndstøtter på offentlige toaletter.

Partenes syn på saken

Det fremgår av klagen at HC-toalettene ved Ahus ikke er tilgjengelige for personer med nedsatt bevegelsesevne. Håndstøttene på toalettskålene er slarkede, har en for lav høyde, er ustabile og håndtakene på støttene er vridd i feil posisjon.

Klageren mener at sykehuset bør bytte ut eksisterende håndstøtter med veggmonterte håndstøtter med riktig høyde. Klageren viser i denne sammenheng til byggeteknisk forskrift av 1997 (nå opphevet) hvor det fremgikk at håndstøtter på HC-toaletter skulle være 0,80-0,85 m høye.

Ahus avviser at håndstøttene ikke tilfredsstillende kraver til universell utforming. HC-toalettene ved sykehuset er utformet etter gjeldende forskrifter. HC-toalettene ved sykehuset er montert lengre fra vegg enn det som er vanlig, slik at personalet og pårørende lettere kan bistå pasienter som trenger hjelp. Ahus har derfor ikke funnet en tilfredsstillende løsning for veggmonterte håndstøtter. Derfor har sykehuset valgt en løsning med håndstøtter som er montert på selve toalettet.

HC-toalettene er blitt kontrollert etter at sykehuset mottok klagen, og de forholdene som ble påklaget, er rettet opp. Feste til håndstøttene har blitt byttet ut på alle HC-toaletter i den delen av sykehuset hvor besøkstrykket er størst. Toalettskåler med håndstøtter er tilstrammet, håndtakene er rettet opp og har fått nye puter. Håndstøttene blir kontrollert ukentlig. Feste på håndstøttene på de øvrige HC-toaletter ved sykehuset vil bli gjennomført fortløpende.

Rettslig grunnlag

Ombudet kan gi uttalelse om et forhold er i strid med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven eller ikke, jf. diskrimineringsombudsloven § 3 tredje ledd, jf. § 1 annet ledd nr. 3.

Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven (dtl)

Denne saken reiser spørsmål om virksomhetens plikt til å sikre universell utforming etter dtl § 9. Offentlige og private virksomheter som brukes av allmennheten har en plikt til å sikre universell utforming av virksomhetens alminnelige funksjon. Gjennom fysisk tilrettelegging skal flest mulig få tilgang til virksomhetens lokaler. Det er i utgangspunktet i strid med bestemmelsen at det lages egne innganger, områder eller lignende for bestemte grupper.

Plikten til universell utforming faller bort dersom virksomheten sannsynliggjør at gjennomføringen av tiltakene er en uforholdsmessig byrde for virksomheten, se § 9 tredje ledd. Ved den konkrete uforholdsmessighetsvurderingen vil den positive effekten og viktigheten av tilrettelegging måtte veies mot kostander og andre former for belastning til tilretteleggingen medfører. Lovgiver har bestemt at det særlig skal legges vekt på:

1. tilretteleggingens effekt for å nedbygge funksjonshemmede barrierer (nytte vs. kostnad)
2. om virksomhetens funksjon er av offentlig art
3. virksomhetens ressurser
4. sikkerhetsmessige hensyn
5. vernehensyn

Selv om det er uforholdsmessig byrde å sikre universell utforming, kan ikke virksomheten unnlate å gjøre noe. Virksomheten må uansett sikre best mulig tilgjengelighet til virksomheten med tiltak som ikke er uforholdsmessig.

Det fremgår av forskrift om tekniske krav til byggverk (Byggeteknisk forskrift) 2010, § 12-9 (2) b at HC-toaletter «skal ha håndstøtte på begge sider».

Dersom det er grunn til å tro at en virksomhet ikke er universelt utformet, må

virksomheten sannsynliggjøre enten at kravet til universell utforming er oppfylt, eller at en eventuell utbedring vil være uforholdsmessig, jf. diskriminerings- og

tilgjengelighetsloven § 13.

Ombudets vurdering

Ahus er en virksomhet som har plikt til å sikre at virksomhetens hovedløsninger er universelt utformet etter dtl § 9. Virksomheten skal tilrettelegge de deler av virksomheten som benyttes av allmennheten (pasienter og andre besøkende) på en slik måte at flest mulig, uavhengig av individuelle forutsetninger, får tilgang til virksomhetens tjenester og service.

Universell utforming

Ombudet tar ikke stilling til om sykehuset som sådan er universelt utformet. Det ombudet skal ta stilling til er om de påklagede forholdene, det vil si HC-toaletter ved Ahus, er universelt utformet.

Det fremgår av klagen at håndstøttene på toalettskålene er for lave, og at de skulle vært festet til veggen.

I veilederen til tidligere forskrift ble høyden angitt å være på 0,80 – 0,85 m. Denne forskriften er opphevet, og nåværende forskrift og veiledning oppstiller ikke konkret krav til høyden på håndstøttene, kun at HC-toaletter skal ha håndstøtter på hver side av toalettskålene.

Direktoratet for byggekvalitet har redegjort for at lovgiver ikke har ønsket å presisere høyden på håndstøtter, da spennet i behovet er stort. Det er heller ikke angitt konkrete krav til utforming av håndstøttene, ut over at de skal være forsvarlige og tilgjengelige for flest mulig.

Ahus har valgt en plassering av toalettskålene som gjør det umulig å montere håndstøtter på veggen. Plasseringen er valgt av hensyn til å lette assistansen til pasienter som har behov for hjelp ved toalettbesøk. Sykehuset har for øvrig kjøpt nye fester til håndstøtter på samtlige HC-toaletter ved sykehuset, og håndstøttene vil bli kontrollert ukentlig.

På bakgrunn av redegjørelsen fra Ahus om tiltak og vurderinger ved valg av håndstøtter, mener ombudet at Ahus har sannsynliggjort at HC-toalettene ved sykehuset tilfredsstiller kravet til universell utforming.

Konklusjon

Likestillings- og diskrimineringsombudet konkluderer med at HC-toalettene på Akershus universitetssykehus ikke er i strid med kravet til universell utforming i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9.

Oslo, 23.04.2012

Sunniva Ørstavik

likestillings- og diskrimineringsombud